

ארבעה צריכים חיזוק (ברכות לב:) - שיתחזק אדם בהם תמיד בכל כחו (רש"י)

חובת הזהירות מביטול תורה

ובכלל הרי אמרו חז"ל (סנהדרין צט, א) כי דבר השם בזה וכו' כל שאפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק, היינו שאם אדם יכול ללמוד תורה ואינו לומד, עליו נאמר כי דבר השם בזה וגו', וזה דבר איום, כלומר שביטול תורה זה לא סתם פחות מצוה, אלא זה "דבר השם בזה", והוא חטא חמור מאד.

אך כשנתבונן למעשה מה המציאות, הרי בציבור לא מתנהגים כך, ואמנם יש כמה מתמידים, אבל זה לא כל הציבור, וכל הציבור אפילו שעוסקים בתורה, אבל אם יש קצת ביטול תורה לא מפחדים מזה.

וסיבת הדבר היא, מפני שחסר החינוך וההרגל בזה, כי הרי בכל המצוות מתחילים חינוך לקטנים כדי להרגילים במצוות, ומחנכים אותם על לימוד תורה ועל ברכה ותפילה וכל המצוות, והוא דין חינוך, שהאב חייב או הבן חייב (עין רש"י 'ותוסי' בברכות מח) מדרבנן, ובכל המצוות אכן מחנכים את הקטנים, אבל על זהירות מביטול תורה חסר החינוך, כי אי אפשר לדרוש מילד קטן שלא יהיה ביטול תורה, ואין זה שייך, ואחר כך כשהוא נעשה בר מצוה הוא כבר מחויב, אבל חסר לו ההרגל והחינוך של זהירות מביטול תורה.

ולכן יכול להיות אפילו מבית טוב, בית של תורה, של בני תורה, אבל שלא יהיה ביטול תורה מבר מצוה זה לא שכיח, כי חסר החינוך וההרגל בזה, וכיון שעבר ושנה הותרה לו (קידושין מ, א), ואף שביטול תורה הוא דבר חמור, וכמו שאמרו על מי שאפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק, למעשה המציאות היא שלא הרבה נזהרים בזה, ועלינו לידע את חומר הדבר ולהתחזק בזה.

החיוב בזמן ובאיכות לפי כוחו

ושמעתי ממו"ר הגה"צ ראי"א דסלר בשם הגר"ח מברסק זצ"ל כי מה שאמרו בגמרא על מי שאפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק, נאמר לא רק על הזמן, אלא גם על האיכות, אם הוא יכול יותר להתעמק, עם יותר הבנה, ואינו עושה זאת, גם על זה נאמר כי דבר השם בזה.

אכן באמת הרי זה תלוי כל אחד לפי כוחו, וכמו שפירש רש"י בברכות דף ל"ב על מה שאמרו בגמרא שם ארבעה צריכים חיזוק והדבר הראשון הוא תורה, ופירש רש"י שצריך חיזוק "תמיד ובכל כוחו", תמיד בלי היסח הדעת, ובכל כוחו עם כל הכוחות, זה נקרא חיזוק, והנה 'תמיד' זה הזמן, 'ובכל כוחו' זה האיכות, אבל זה תלוי לפי הכוח שלו, ולא כל אחד יש לו הכוח להתעמק באיכות, והחיוב לכל אחד הוא לפי כוחו.

אשריך - סייעתא דשמיא להמשיך לעמול בתורה

ושינוי באבות (ו, ד) כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל ואם אתה עושה כן אשריך בעולם הזה, ויש פה חידוש, כי אמנם הוא שבע גם עמל במלח ואינו רעב, וגם מים במשורה הוא שותה כדי צרכו וכבר אינו צמא, וכן כשיש על הארץ סוף סוף הוא נח ואינו עייף, אבל אין לו התענוג, ואף על פי כן אם הוא עמל בתורה, הוא מאושר, אשריך בעולם הזה! וכך המציאות.

והטעם לזה, כיון שאמרו חז"ל (יומא לח, ב) הבא ליטהר מסייעין אותו, ומי שרוצה להיות טהור בדרך התורה יש לו סייעתא דשמיא, ואם הוא מסתפק בפת במלח ומים במשורה, שזה מיעוט התענוגים, והוא עמל בתורה - לפי כוחו, הרי הוא בא ליטהר, ויש לו סייעתא דשמיא שיוכל להמשיך הלאה, ולכן אשרינו בעולם הזה, ומן השמים נותנים לו חיים מאושרים והרגשה כל כך נעימה, שזה נותן מרץ וכוח להמשיך הלאה, כי מי שהוא מאושר ושמח בחלקו הרי הוא ממשיך הלאה, וזהו שכר על מה שהוא בא ליטהר, שמן השמים מסייעין אותו באשריך בעולם הזה, כדי שיוכל להמשיך הלאה.

ובאמת זה נוגע לכל אחד, מי שתורתו אומנותו, ואף מי שאין תורתו אומנותו, שאינו יכול ללמוד כל היום, אבל חלק מהיום הוא יכול ללמוד, ואם ילמד כמה שהוא יכול לפי כוחו, יזכה לאותה המדרגה ולאשריך בעולם הזה.

וכבר הזכרנו בזה מדברי הרא"ש על מה שאמרו בגמרא (ב"ב ח, א) רבנן לא צריכי נטירותא, והיינו כי עיר צריכה שמירה מגנבים ומליסטים, וצריכים לשלם שכר לשומרי העיר, אבל רבנן, אלו שעוסקים בתורה, פטורים מלשלם עבור השמירה, כי התורה שלהם משמרת.

וכתב הרא"ש שם כי 'רבנן' זה לא רק מי שלומד כל היום, אלא גם מי שצריך קצת לעסוק בפרנסה, אבל הוא לא מחפש עשירות, אלא רק כמה שהוא צריך כדי חייו, ובכל שאר הזמן הוא לומד ועוסק בתורה, ואף שאינו לומד הרבה שעות, אבל הפרנסה אצלו היא רק אמצעי ולא מטרה, והוא לא אף להעשיר,

הלומד בבין הזמנים נוטל שכר כולם

אנו נמצאים בימי בין הזמנים, מאחרי תשעה באב עד ראש חודש אלול, שאין בהם סדרי הישיבה, ומחמת זה יש פחות תורה, ואין הרבה תורה כמו שהיה בזמן. ובירושלמי סוף ברכות אמרו על הפסוק עת לעשות להשם הפרו תורתך, שבזמן שיש הפרת תורה וחסר תורה, זהו עת לעשות להשם, ומי שעוסק אז בתורה מקבל יותר שכר, כנגד כולם! וזוהי זכות גדולה מאד.

וכעין זה שינוי באבות (ה, ב) עשרה דורות מנח ועד אברהם וכו', שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שבא אברהם וקיבל עליו שכר כולם, ובתחילת המשנה שם עשרה דורות מאדם ועד נח, להודיע כמה ארך אפיים לפניו, שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שהביא עליהם את מי המבול. והיינו שהקב"ה מאריך אף עד עשרה דורות ולא יותר, ולכן בודרו של נח, לאחר עשרה דורות שהיו מכעיסין ובאין, היה מבול, אבל בודרו של אברהם, שהיה גם כן לאחר עשרה דורות שהיו מכעיסין ובאין, לא היה מבול, אלא אברהם קיבל שכר כולם.

והיינו מפני שאברהם עשה את התיקון, והשפיע אמונה על כל העולם, כמו שהביא רש"י מחז"ל על הפסוק (בראשית יב, ה) ואת הנפש אשר עשו בחרן, שאברהם היה מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים, וכיון שהייתה השפעה של אמונה, זה היה התיקון, וכבר לא היה צורך בעונש כמו המבול, ונטל אברהם שכר כולם. ויש להבין מהו שכר כולם האמור בכאן.

ושמעתי ממו"ר הגה"צ ראי"א דסלר זצ"ל שביאר בזה כי שכר כולם פירושו השכר שהיו מקבלים כולם אם הם היו צדיקים, שאם כולם היו צדיקים הרי היה להם הרבה שכר, והם לא קיבלו שכר מפני שהיו מכעיסין ובאין ולא היו צדיקים, אבל השכר שהיה מגיע להם אם הם היו צדיקים - קיבל אברהם אבינו, שכר מרובה בזה של עשרה דורות צדיקים!

והטעם בזה, כי מכיוון שהיו הדורות מכעיסין ובאין, הייתה השפעה של כוח הטומאה בעולם, וקשה מאד להיות צדיק, וזה גרם לאברהם אבינו שהיה קשה לו מאד, והיה צריך מאמץ גדול מאד להתגבר כנגד השפעת הטומאה של העשרה דורות, ולכן מגיע לו שכר כולם, כמו שאמרו (אבות שם כג) לפום צערא אגרא. כך כמדומני שביאר הגר"א דסלר זצ"ל.

וכך גם בימי בין הזמנים, שיש פחות תורה בעולם, זה גורם במציאות שיותר קשה ללמוד, וכן שמעתי בשם החזון איש שאמר כי בבין הזמנים יותר קשה לו ללמוד, וצריך יותר להתאמץ בלימודו בבין הזמנים. לכן אלו שלומדים בבין הזמנים, שזה יותר קשה, מגיע להם שכר כולם, והיינו השכר שהיו מקבלים כל הציבור אם כולם היו לומדים, ועכשיו הרי לא כולם לומדים, אבל השכר שהיו מקבלים אם היו לומדים - יקבלו אלו הלומדים. זוהי המעלה והזכות של אלו שלומדים בבין הזמנים, וצריכים לדעת להחשיב את זה, שמי שלומד בבין הזמנים הזכויות שלו הם עצמות, ומקבל שכר כולם.

השמחה בכל רגע של תורה

והנה אמרו חז"ל בסוף תענית שחמישה עשר באב הוא יום טוב, ויש שם כמה טעמים מדוע זה יום טוב, ומה היא השמחה ששמחים בו.

ורבה ורב יוסף אמרו הטעם מפני שפסקו בו מלכרות עצים למערכה, והיינו כי היו צריכים הרבה עצים למערכה בבית המקדש, כמו שכתוב (ויקרא ו, ו) אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, וצריכים לזה עצים יבשים, ועד חמישה עשר באב היו העצים יבשים וראויים למערכה, אבל מחמישה עשר באב ואילך תיש כוחה של חמה, כי הימים נעשים קצרים, וחום השמש יורד, וכבר לא היה אפשר להשתמש עם העצים, מפני שהיה להם רטיבות ולא היו ראויים למערכה, והפסיקו לכרות את העצים, "ואותו יום שפסקו היו שמחים לפי שבאותו יום היו משלימין מצוה גדולה כזאת" (רשב"ם ב"ב קכא), ולכן חמישה עשר באב הוא יום טוב, כי יש בו שמחה על גמר המצוה.

אך שמעתי כמה פעמים ממרן הרב מפוניבז' זצ"ל שהביא מרבינו גרשום (בב"ב שם) שפירש בזה באופן אחר: "ולפי שעה שהיו עסוקים לכרות עצי המערכה היו מתבטלין בתלמוד תורה, אבל אותו יום פסקו ועשאוהו יום טוב שמיכן ואילך היו עוסקין בתורה", והיינו כי מכיוון שפסקו מלכרות עצים, היו יכולים יותר ללמוד ולעסוק בתורה, ועל זה עשו יום טוב, כי אם אפשר יותר ללמוד, אפילו עוד כמה דקות, זה יום טוב!

זוהי המעלה של תורה, שאם לומדים עוד כמה דקות יותר, זו שמחה גדולה מאד. לכן אלו שלומדים ועוסקים בתורה בבין הזמנים זו שמחה גדולה. ועלינו לקחת מזה חיזוק למעשה, לנצל כל רגע שאפשר ללמוד בבין הזמנים, כי חבל על כל רגע, וכל רגע של תורה זה שכר עצום.

שכן כבר בראש השנה נגזר מי יעני ומי יעשר, וכל מזונותיו של אדם קצובים, ואינו מחפש עשירות, אלא רק כדי חייו, ואם אכן זה כך: שהוא עוסק בפרנסה רק כדי חייו, ובכל שאר הזמן הוא לומד כמה שהוא יכול, אפילו שאינו לומד הרבה שעות, הוא גם כן נקרא רבנן, ואינו צריך נטירותא!

ומשמע כי גם הפוך אם אחד לומד הרבה שעות, אבל הוא יכול ללמוד עוד שעה או חצי שעה ואינו לומד, כבר אינו נקרא 'רבנן', ואף שהוא לומד יותר מהשני שעוסק בפרנסה, וכגון שהשני לומד חמש שעות והוא לומד עשר שעות, אבל הוא יכול ללמוד עוד חצי שעה ומתבטל שלא לצורך, כבר אינו נקרא רבנן, כי זה תלוי כל אחד לפי כוחו, האם הוא לומד כמה שהוא יכול בלי בטלה.

חיזוק בתפילה ומדרגותיה

והנה בגמרא בברכות אמרו ארבעה צריכים חיזוק, ומוזכר שם תורה וגם תפילה, שגם תפילה צריכה חיזוק, שהתפילה תהיה כמו שצריך להיות, ומה היא הדרגה של תפילה? כתוב בשולחן ערוך (או"ח צח, א) כי התפילה האמיתית היא שבשעת תפילת שמונה עשרה יש התפשטות הגשמיות, שכל החושים הגשמיים בטלים ואינו מרגיש בהם, כאילו שאין לו גוף, וכן בסידור הגר"א אשי ישראל מביא בזה דברים מהכוזרי ומעוד קדמונים מה היא תפילה.

וכתב השולחן ערוך שם כי תפילה בהתפשטות הגשמיות היא "קרוב למעלת הנבואה", והיינו כמעט כמו נבואה, שייך דבר כזה, קרוב לנבואה, ובזמננו אין נבואה, כי לאחר חורבן בית ראשון בטלה נבואה, וגם בבית שני לא הייתה נבואה, אבל תפילה בהתפשטות הגשמיות היא מדרגה הקרובה לנבואה! וכבר סיפרנו בזה על החזון איש והבריסקער רב, שכך הייתה תפילתם, בהתבטלות כל החושים הגשמיים, והיו מדברים אליהם והם לא שומעים, כי כל החושים לא פעלו בשעת התפילה. זוהי המדרגה של תפילה.

עלאמנס כמובן יש עוד הרבה דרגות עד לדרגה הזו, יש הרבה דרגות בתפילה בכוונה, ובמסילת ישרים פרק י"ט כתב שאדם יכול להרגיש בתפילה איך שהוא מדבר עם הקב"ה, והקב"ה שומע ומקשיב אליו, וזה נגד החושים אבל מי שהוא בעל שכל נכון יכול להרגיש בזה, וראיתי בעיני בעלי מדרגה כאלה, אמנס לא בהתפשטות הגשמיות, אבל היה ניכר שהם מרגישים שמדברים עם הקב"ה, וכמו שכתב המסילת ישרים כי בעל שכל נכון יכול להרגיש בזה.

וכן יש כוונה של פירוש המילות הפשוט, ומעשה שהיה באברך צעיר שבימים נוראים יהיה מתרגש ובוכה בתפילה, ובשנה אחת הוא לא התרגש ולא בכה, והרגיש ירידה בזה, ובא לשאול מה לעשות, וכיצד יצליח להתרגש ולבכות, ואמרו לו שלא יחשוב להתרגש, אלא יחשוב רק על פירוש המילות, ולא ידרוש מעצמו יותר, רק יכוון פירוש המילות הפשוט, והוא עשה כך, ובאותה שנה בכה יותר מכל השנים! על ידי כוונת פירוש המילות, כי ימים נוראים זה זמן של התעוררות, שיש בו השפעה, והציבור מתעורר, ואם מכוונים וחושבים על פירוש המילות זה מספיק להתעוררות, ובה כבר מתעורר הרגש.

תיקון המידות בין אדם לחברו

והנה המצב של מחלת הקורונה עדיין נמשך ונמשך, ובודאי שהכל בידי שמים ואין זה מקרה, והרי זה סימן שיש חטא שצריך תיקון, ואינו יכולים לדעת מהו החטא, אך צריכים להרבות זכויות, ויש שלושה דברים שעליהם העולם עומד: תורה עבודה וגמילות חסדים. תורה זה דבר מובן, ועבודה זה תפילה, וגמילות חסדים זה בין אדם לחברו, והם שלושה דברים שיש בהם הרבה פרטים.

ועל תורה ותפילה כבר דיברנו, וכאמור יש הרבה מדרגות בתפילה, שהתפילה בכוונה, עם היסח הדעת מכל הדברים האחרים.

וגמילות חסדים זה בין אדם לחברו, ובין אדם לחברו זה דבר גדול מאד שלא כולם נוהרים בזה, להתייחס לכל אחד ואחד בסבר פנים יפות, ולהזהר מאד ממילה פוגעת, שהשני לא ייפגע, ולא לגרום לו צער, לחשוב על השני! זוהי מצות עשה, ואהבת לרעך כמוך, וזה כלל גדול בתורה, ובמסילת ישרים פרק י"א כתב כי צריך להיות כמך ממש.

והרי זהו הדבר שגורם לחורבן בית המקדש, כמו שאמרו (יומא ט, ב) מקדש שני מפני מה חרב מפני שהייתה בו שנאת חנם, ומה היא שנאת חנם? שאין ואהבת לרעך כמוך! וזו שנאת 'חנם' – שהיא בחינם, כי אין סיבה מוצדקת לשנאה, אך דא עקא שהאדם אינו מרגיש שזה חנם, וחושב שהוא צודק בשנאתו, וזה מצוי בין שכנים וכדומה.

ורואים במציאות שמי שמוותר תמיד מרוויח! סיפר לי נהג מונית כי בחברת המוניות יש הרבה נהגים, ויש סדרן שנותן לכל נהג בתור שלו, ופעם כשהגיע תורו דילג עליו הסדרן, ונתן במקומו לנהג אחר שהיה ידיד שלו, והוא שתק ולא עשה עסק מזה, והסוף היה שאחר כך הגיעה נסיעה ארוכה עם הרבה רווח, ואז כבר לא היה יכול הסדרן לדלג עליו שוב, וקיבל את הנסיעה הארוכה עם הרווח הגדול שבצידה, והרי כוונת הסדרן הייתה לעשות טובה לשני, שהשני ירוויח, אך לבסוף יצא הפוך, שהוא הרוויח, בזכות שוויתר ושתק.

וצריכים לדעת כי כל דעביד רחמנא לטב עביד, והכל בידי שמים, ולכן אין סיבה להקפיד, כי זה בידי שמים וגם לטובה, ומדוע זה לטובה? יבוא זמן שזה יתברר ויבינו מדוע זה לטובה, אך זה לא משנה, וגם אם לא מבינים מדוע, אנו מאמינים שהכל לטובה, ואם יש איזה קושי הרי זה לטובה כדי שיפשפש במעשיו, כמו שאמרו (ברכות ה, א) אם רואה אדם שייסורים באים עליו יפשפש במעשיו, ואם יפשפש הוא ימצא משהו.

ובדרך כלל זה צריך להיות מידה כנגד מידה, כמו שמובא בגמרא (שם בע"ב) מעשה ברב הונא שהיה לו כרם והוא עשה יין, והחמיצו לו ארבע מאות חביות יין, ואמרו לו רבנן ליעין מר במיליה, שיפשפש במעשיו, ואמר להם רב הונא כי אדרבה, שיגידו לו הם מה יכול להיות, כי הוא לא יודע ואין לו שום מושג מה צריך לתקן, והוא מפשפש במעשיו ואינו מוצא סיבה לזה.

ואמרו לו רבנן כי יש לו אריס בכרם, והאריס מקבל חלק מהכרם למחצה לשליש ולרביע, ומגיע לו חלק גם מהזמורות, שהם הענפים היבשים שבכרם, ורב הונא לא נתן לו את חלקו מהזמורות, ואמר להם רב הונא הרי האריס הזה גנב ממני הרבה יותר, מהכרם עצמו, מהענבים ומהיין, ומדוע מגיע לו זמורות? ואמרו לו רבנן כי אף על פי כן יש בזה טעם גניבה, ולפי מדרגתך אתה חייב לנהוג לפנים משורת הדין ולתת לאריס גם מהזמורות.

וכפי הנראה רב הונא לא החשיב את עצמו לבעל מדרגה כזה שחייב לנהוג לפנים משורת הדין עד כדי כך, אבל רבנן אמרו לו שידע כי הוא בעל מדרגה והוא צריך להתנהג אחרת מכל אדם, ובשבילו זה נחשב חטא, ולמרות שהאריס גנב ממנו הרבה, הוא צריך לתת לו חלק מהזמורות, ועל זה נענש מידה כנגד מידה שהחמיצו לו חביות יין מן הכרם. ואכן רב הונא תיקן זאת ונתן לאריס חלק מהזמורות, ומיד נהפך החומץ ליין, או החחומץ התייקר ונמכר בדמי יין, וכבר לא היה שום הפסד, כיון שתיקן את מה שהיה צריך לתקן. וכאמור מה שלא עשה כן מתחילה הוא מפני שלא החשיב את עצמו לבעל מדרגה כל כך, אבל רבנן הודיעוהו כי אכן הוא בעל מדרגה וזהו חיובו.

בעל מידות טובות אהוב על כולם

ונשוב למה שדיברנו, על חובת הזהירות בין אדם לחברו, שיש להזהר מאד מלפגוע בשום אדם, וכבר סיפרתי על אחד שהוא מגיד שיעור בישיבה קטנה אחרי הצהריים בשיעור ב' בבקיות, ובדרך כלל בשיעורים אלו קשה מאד להחזיק משמעת, אך אצלו הייתה משמעת טובה מאד, והוא לא עשה שום השתדלות מיוחדת בשביל זה, אך הוא אמר לי פעם כי הוא לא יכול לפגוע בתלמיד, ואינו יכול להגיד איזה מילה שיצטער, והוא נזהר בכבודם של כל אחד ואחד מהתלמידים, שירגישו טוב.

וזו באמת הסיבה שיש לתלמידים יראת הרוממות ממנו, כי אדם כזה כולם מעריכים אותו, **אדם שהוא בעל מידות טובות שזוהר מאד מלפגוע במישהו ונותן לכל אחד הרגשה טובה, יש יראת הרוממות ממנו, וכולם מחשיבים אותו מאד, והוא חי חיים מאושרים, ובזכות זה הוא גם מזכה את הרבים.** ובאמת יש אנשים כאלה, שנוהרים שלא לפגוע בשום אדם, ונותנים הרגשה טובה לכל אחד ואחד, ועל ידי זה כולם אוהבים אותם. וכל זה נכלל בגמילות חסדים, המהגה של מידות טובות בין אדם לחברו, ובה מתוקן חטא החורבן.

ואמנם אף שיש הרבה כאלה, אבל רוב הציבור אינם כך, ואם רוב הציבור היו בעלי מדרגה של אהבת הבריות כבר לא היה חורבן, וכמו שאמרו כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו, היינו שהדור אשם בהמשך החורבן, כי כל מה שהחורבן נמשך זה מפני שנמשך החטא של שנאת חנם וחסרון שלמות המידות בין אדם לחברו, וזה גורם להמשך החורבן.

ובשביל תיקון החורבן צריכים שיתוקן החטא אצל רוב הציבור, אבל גם בלי זה, כל אחד בשביל עצמו, בשביל שיחיה חיים מאושרים, בשבילו זה כדאי! לכבד את כל אחד ואחד, ולהתייחס בסבר פנים יפות לכל אחד, ולהזהר מאד בכבוד כל אדם, שלא ייפגע, ולעזור בכל מה שאפשר לעזור, ועל ידי זה הוא יהיה מאושר ואהוב על הבריות. זהו הענין של גמילות חסדים.

ואם אנו רוצים שכבר יהיה תיקון למחלה, שהמחלה תעבור, כדאי לכל אחד להזהר בענין בין אדם לחברו שיהיה בשלמות.

*

ויש עוד דבר שחשוב מאד לחבורים, בתקופה הזו שיש חתונות, המציאות היא שיש חשש בגלל המחלה שעלולים להידבק ולהדביק, לכן לא כדאי שבחורים ילכו לחתונות, רק מי שהוא משפחה, מבני המשפחה הכי קרובים, אבל סתם לא כדאי שילכו לחתונות, בשביל שמירת הבריאות.

בעזרת השם נזכה כולנו להתחזק בכל מה שצריך ונזכה לאשריך בעולם הזה.

לעילוי נשמת
רבי מאיר דוד לוונשטיין זצ"ל
בן הרב טוביה זצ"ל
נלב"ע י"ט אב תשנ"ה - תנצב"ה

ברכת מזל טוב חמה ולבבית נשגר בזה קדם ידידינו
החתן המופלג מפארי הישיבה **יעקב מרגלית** נ"ו
תלמיד מובהק לרבינו ראש הישיבה שליט"א
לרגל בואו ברית האירוסין בשעה טובה ומוצלחת
יזכו לבנות בית נאמן בישראל בנין עדי עד!

לרפואת הגאון רבי
רפאל בניה בן שפרה
ר"מ ישיבת חיי משה
בן הגאון הגדול רבי **אביגדור בנצל** שליט"א